

دانشکده حقوق و علوم اجتماعی

گروه علوم اجتماعی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته ی علوم اجتماعی گرایش پژوهشگری

عنوان فارسی

بررسی میزان طلاق عاطفی و پیامدهای اجتماعی، روانی آن

(مطالعه موردی زوجین شهر سنندج)

استاد راهنما

دکتر حسین بنی فاطمه

استاد مشاور

دکتر توکل آقاییاری هیر

دانشجو

فریبا اکبری

تشکر و قدردانی

اکنون در آستانه راهی نو، بر خود لازم می دانم سپاسگزار تمام عزیزانی باشم که مرا در طول تحصیل یاریم نمودند. شایسته است از راهنمایی های بی دریغ اساتید بزرگوارم آقایان جناب دکتر حسین بنی فاطمه و جناب دکتر توکل آقایاری هیر که به عنوان اساتید راهنما و مشاور در پیشبرد هر چه بهتر این پژوهش نقش موثری داشتند صمیمانه تشکر و قدردانی کنم.

تقدیم به

پدر و مادر

مهربانم

نام خانوادگی: فریبا	نام: اکبری
عنوان پایان نامه: بررسی میزان طلاق عاطفی و پیامدهای اجتماعی، روانی آن (مطالعه موردی زوجین شهر سنندج)	
استاد راهنما: دکتر حسین بنی فاطمه استاد مشاور: دکتر توکل آقایی هیر	
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته: علوم اجتماعی
دانشگاه: تبریز	گرایش: پژوهشگری
تاریخ فراغت از تحصیل: شهریور ۱۳۹۳	دانشکده: حقوق و علوم اجتماعی
کلید واژه: طلاق، طلاق عاطفی، پیامدهای اجتماعی، پیامدهای روانی.	تعداد صفحات: ۱۴۳
<p>چکیده</p> <p>این پژوهش به بررسی میزان طلاق عاطفی و رابطه آن با پیامدهای اجتماعی و روانی آن می پردازد. و با روش پیمایشی انجام گرفته و داده ها با پرسشنامه گردآوری شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر تمامی زوجین شهر سنندج که بر اساس آمار سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران در کل ۲۲۸۴۹۶ نفر بودند، که حجم نمونه برابر با ۳۸۳ نفر برآورد شده است. در این پژوهش چون احتمال دسترسی به کلیه واحدهای مورد مطالعه وجود نداشت از نمونه گیری خوشه ای استفاده شد. بر این اساس شهر به ۳۵ محله اصلی تقسیم شد و از میان این ۳۵ محله ۸ محله به صورت تصادفی انتخاب شدند. در تجزیه و تحلیل داده ها از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. در این پژوهش از ترکیبی از نظریات برای تبیین پیامدهای اجتماعی و روانی طلاق عاطفی استفاده شد. به این منظور رابطه بین طلاق عاطفی و پیامدهای اجتماعی و روانی آن از منظر دیدگاه ویسمن و نظریات نظم خرد چلبی، نظریه نظام ها، نظریه مبادله، نظریه سیستمی کیفیت زناشویی مارکز، نظریه نقش، کنش متقابل نمادین و شبکه استفاده شده است. یافته های این پژوهش نشان می دهد که بین طلاق عاطفی و متغیرهای مشکلات روحی و روانی، تصمیم به طلاق رسمی و نگاه منفی به جنس مخالف رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد، و طلاق عاطفی با متغیرهای ارتباطات اعضای خانواده با همدیگر، ارتباطات خانواده با اطرافیان، موفقیت های شغلی و توجه به فرزند رابطه معکوس و معنی دار وجود دارد، و با متغیرهای روابط خارج از چهارچوب زناشویی و موفقیت های تحصیلی هیچگونه ارتباطی ندارد.</p>	

فصل اول: کلیات تحقیق

- ۱-۱ بیان مسئله ۲
- ۱-۲ اهداف تحقیق ۷
- ۱-۲-۱ اهداف کلی ۷
- ۱-۲-۲ اهداف اختصاصی ۸

فصل دوم: پیشینه و چارچوب نظری تحقیق

- ۱-۲ مفهوم طلاق ۱۰
- ۲-۲ مفهوم طلاق عاطفی ۱۱
- ۳-۲ پیشینه نظری ۱۵
- ۲-۳-۱-۲ نظریه نظام ها ۱۵
- ۲-۳-۲-۲ نظریه نظم خرد چلبی ۱۹
- ۲-۳-۳-۲ دیدگاه مبادله ۲۲
- ۲-۳-۴-۲ نظریه شبکه ۳۱
- ۲-۳-۵-۲ نظریه نقش ها ۳۵
- ۲-۳-۶-۲ نظریه کنش متقابل نمادین ۳۶
- ۲-۳-۷-۲ دیدگاه ویسمن در مورد طلاق به عنوان یک فرایند بحران و سوگ ۳۷
- ۲-۳-۸-۲ نظریه سیستمی کیفیت زناشویی مارکز ۳۹
- ۲-۳-۹-۲ نظریه مثلث عشق استرنبرگ ۴۰
- ۲-۴ جمع بندی و ارائه چارچوب نظری تحقیق ۴۲
- ۲-۵ پیشینه تجربی ۴۸
- ۲-۵=۱ پژوهش های انجام شده در داخل کشور ۴۸

۲-۵-۲ پژوهش های انجام شده در خارج از کشور..... ۵۱

۲-۶ فرضیه های تحقیق ۵۳

فصل سوم: روش شناسی

۳-۱ واحد تحلیل، واحد مشاهده..... ۵۷

۳-۲ روش تحقیق..... ۵۷

۳-۳ جامعه آماری..... ۵۷

۳-۴ تعیین حجم نمونه..... ۵۷

۳-۵ روش نمونه گیری و فرایند گردآوری داده..... ۵۸

۳-۶ متغیرهای تحقیق..... ۵۹

۳-۷ تعریف مفهومی متغیرها..... ۵۹

۳-۸ تعریف عملیاتی متغیرها..... ۶۰

۳-۹ ابزار اندازه گیری..... ۶۶

۳-۱۰ تعیین اعتبار و روایی تحقیق..... ۶۶

۳-۱۱ تعیین قابلیت اعتماد..... ۶۶

۳-۱۲ روش تجزیه و تحلیل داده ها..... ۶۸

فصل چهارم: یافته های تحقیق

۴-۱ مقدمه..... ۷۰

۴-۲ یافته های توصیفی مربوط به متغیرهای زمینه ای..... ۷۰

۴-۲-۱ توزیع نمونه بر حسب جنس..... ۷۰

۴-۲-۲ توزیع نمونه بر حسب تحصیلات..... ۷۱

۴-۲-۳ توزیع فراوانی تحصیلات پدر..... ۷۲

- ۴-۲-۴ توزیع فراوانی تحصیلات مادر..... ۷۳
- ۴-۲-۵ توزیع فراوانی درآمد خانواده..... ۷۴
- ۴-۲-۶ شاخص های توصیفی سن..... ۷۶
- ۴-۳-۳ یافته های توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش..... ۷۶
- ۴-۳-۱ شاخص های توصیفی طلاق عاطفی..... ۷۶
- ۴-۳-۲ شاخص های توصیفی مشکلات روحی و روانی..... ۷۸
- ۴-۳-۳ شاخص های توصیفی روابط خارج از چهارچوب زناشویی..... ۷۹
- ۴-۳-۴ شاخص های توصیفی ارتباطات با همدیگر..... ۸۰
- ۴-۳-۵ شاخص های توصیفی تصمیم به طلاق..... ۸۱
- ۴-۳-۶ شاخص های توصیفی نگاه منفی به جنس مخالف..... ۸۲
- ۴-۳-۷ شاخص های توصیفی ارتباطات با اطرافیان..... ۸۳
- ۴-۳-۸ شاخص توصیفی موفقیت های شغلی..... ۸۴
- ۴-۳-۹ شاخص های توصیفی موفقیت های تحصیلی..... ۸۵
- ۴-۳-۱۰ شاخص های توصیفی توجه به فرزند..... ۸۶
- ۴-۴ بررسی نرمال بودن توزیع نمرات متغیرها..... ۸۷
- ۴-۵ آزمون فرضیات..... ۸۷

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

- ۵-۱ مقدمه..... ۱۰۷
- ۵-۲ خلاصه یافته های تحقیق..... ۱۰۷
- ۵-۳ بررسی فرضیات تحقیق..... ۱۰۷
- ۵-۴ پیشنهادات تحقیق..... ۱۱۳

۱۱۳.....	۱-۴-۵ پیشنهادات اجرایی
۱۱۳.....	۲-۴-۵ پیشنهادات پژوهشی
۱۱۵.....	۵-۵ محدودیت های تحقیق
۱۱۸.....	فهرست منابع و ماخذ

فهرست شکل ها

شکل ۱-۲ عناصر نظم در سطح خرد ۲۰

شکل ۲-۲ مدل نظری تحقیق ۵۵

فهرست جداول

- جدول ۱-۳ ضریب آلفای کرونباخ متغیرهای تحقیق..... ۶۷
- جدول ۱-۴ توزیع نمونه بر حسب جنس..... ۷۰
- جدول ۲-۴ توزیع نمونه بر حسب تحصیلات..... ۷۱
- جدول ۳-۴ توزیع فراوانی تحصیلات پدر..... ۷۲
- جدول ۴-۴ توزیع فراوانی تحصیلات مادر..... ۷۳
- جدول ۵-۴ توزیع فراوانی درآمد خانواده..... ۷۵
- جدول ۶-۴ شاخص توصیفی سن..... ۷۶
- جدول ۷-۴ شاخص های توصیفی طلاق عاطفی..... ۷۷
- جدول ۸-۴ شاخص های توصیفی مشکلات روحی و روانی..... ۷۸
- جدول ۹-۴ شاخص های توصیفی روابط خارج از چهارچوب زناشویی..... ۷۹
- جدول ۱۰-۴ شاخص های توصیفی ارتباطات اعضای خانواده با همدیگر..... ۸۰
- جدول ۱۱-۴ شاخص های توصیفی تصمیم به طلاق رسمی..... ۸۱
- جدول ۱۲-۴ شاخص نگاه منفی به جنس مخالف..... ۸۲
- جدول ۱۳-۴ شاخص های توصیفی ارتباطات با اطرافیان..... ۸۳
- جدول ۱۴-۴ شاخص های توصیفی موفقیت های شغلی..... ۸۴
- جدول ۱۵-۴ شاخص های توصیفی موفقیت های تحصیلی..... ۸۵
- جدول ۱۶-۴ شاخص های توصیفی توجه به فرزند..... ۸۶
- جدول ۱۷-۴ آزمون همبستگی پیرسون برای طلاق عاطفی و مشکلات روحی و روانی..... ۸۸
- جدول ۱۸-۴ آزمون همبستگی پیرسون برای طلاق عاطفی و روابط خارج از چهارچوب زناشویی..... ۹۰
- جدول ۱۹-۴ آزمون همبستگی پیرسون برای طلاق عاطفی و ارتباطات با همدیگر..... ۹۲

- جدول ۴-۲۰ آزمون همبستگی پیرسون برای طلاق عاطفی و تصمیم به طلاق رسمی.....۹۴
- جدول ۴-۲۱ آزمون همبستگی پیرسون برای طلاق عاطفی و نگاه منفی به جنس مخالف.....۹۶
- جدول ۴-۲۲ آزمون همبستگی پیرسون برای طلاق عاطفی و ارتباطات با اطرافیان.....۹۸
- جدول ۴-۲۳ آزمون همبستگی پیرسون برای طلاق عاطفی و موفقیت های شغلی.....۱۰۰
- جدول ۴-۲۵ آزمون همبستگی پیرسون برای طلاق عاطفی و موفقیت های تحصیلی.....۱۰۲
- جدول ۴-۲۵ آزمون همبستگی پیرسون برای طلاق عاطفی و توجه به فرزند.....۱۰۴

فهرست نمودارها

- نمودار ۱-۴ توزیع نمونه بر حسب جنس..... ۷۱
- نمودار ۲-۴ توزیع نمونه بر حسب تحصیلات..... ۷۲
- نمودار ۳-۴ توزیع فراوانی تحصیلات پدر..... ۷۳
- نمودار ۴-۴ توزیع فراوانی تحصیلات مادر..... ۷۴
- نمودار ۵-۴ توزیع فراوانی درآمد خانواده..... ۷۵
- نمودار ۶-۴ شاخص های توصیفی طلاق عاطفی..... ۷۷
- نمودار ۷-۴ شاخص های توصیفی مشکلات روحی و روانی..... ۷۹
- نمودار ۸-۴ شاخص های توصیفی روابط خارج از چهارچوب زناشویی..... ۸۰
- نمودار ۹-۴ شاخص های توصیفی ارتباط با همدیگر..... ۸۱
- نمودار ۱۰-۴ شاخص های توصیفی تصمیم به طلاق رسمی..... ۸۲
- نمودار ۱۱-۴ شاخص های توصیفی تصمیم به طلاق رسمی..... ۸۲
- نمودار ۱۲-۴ شاخص های توصیفی ارتباطات با اطرافیان..... ۸۳
- نمودار ۱۳-۴ شاخص های توصیفی موفقیت های شغلی..... ۸۴
- نمودار ۱۴-۴ شاخص های توصیفی موفقیت های تحصیلی..... ۸۵
- نمودار ۱۵-۴ شاخص های توصیفی توجه به فرزند..... ۸۶
- نمودار ۱۶-۴ همبستگی طلاق عاطفی با مشکلات روحی و روانی..... ۸۷
- نمودار ۱۷-۴ همبستگی طلاق عاطفی با روابط خارج از چهارچوب زناشویی..... ۸۹
- نمودار ۱۹-۴ همبستگی طلاق عاطفی با ارتباطات با همدیگر..... ۹۱
- نمودار ۲۰-۴ همبستگی طلاق عاطفی با تصمیم به طلاق رسمی..... ۹۳
- نمودار ۲۱-۴ همبستگی طلاق عاطفی با نگاه منفی به جنس مخالف..... ۹۵

نمودار ۲۲-۴ همبستگی طلاق عاطفی با ارتباطات با اطرافیان.....۹۷

نمودار ۲۳-۴ همبستگی طلاق عاطفی با موفقیت های شغلی.....۹۹

نمودار ۲۴-۴ همبستگی طلاق عاطفی با موفقیت های تحصیلی.....۱۰۰

نمودار ۲۵-۴ همبستگی طلاق عاطفی با توجه به فرزند.....۱۰۲

مقدمه:

خانواده یکی از مهم ترین نهادهای اجتماعی است. پایه های اساسی خانواده را پیوند مقدس و سنت دیرینه ای تشکیل می دهد که در آن زن و مرد بر اساس یک تعهد قانونی، شرعی، اجتماعی و عاطفی پیمان می بندند. این رابطه فقط به منظور ارضای تمایلات آنی نیست بلکه زندگی آینده و خوشبختی زن و مرد و کودکان بر اساس این پیوند قرار دارد، و بهداشت روانی نسلهای جامعه در گرو تامین بهداشت روانی خانواده است(ساروخانی، ۱۳۸۴؛ ۱۱). با توجه به اینکه خانواده به یکی از مهم ترین نهادهای اجتماعی هر گونه آسیبی به آن قابل توجه است. یکی از مهم ترین آسیب های خانواده طلاق است. با بالا رفتن میزان طلاق در دوره ما سبب شده است که مسئله طلاق مورد توجه کارشناسان قرار گیرد، شاید اساسی ترین جنبه ها از تغییرات خانواده در قرن بیستم افزایش سرعت تغییرات ساختاری خانواده به عنوان یکی از پیامدهای جدایی و طلاق والدین است(پریور^۱ و همکاران، ۲۰۰۴؛ ۳۲۲). همیشه آمارهای رسمی درباره طلاق وجود دارد. آمارهای رسمی طلاق افرادی را که از لحاظ قانونی از هم طلاق نگرفته اند به حساب نمی آورد(گیدنز^۲، ۲۰۰۹؛ ۳۵۱). اما از آن مهم تر طلاق عاطفی است که اثرات مخربتری بر اعضا خانواده و جامعه دارد. در واقع باید گفت بعضی از ازدواج ها که با طلاق پایان نمی یابند به ازدواج های تو خالی تبدیل می شوند که فاقد عشق، مصاحبت و دوستی هستند و همسران فقط با جریان زندگی خانوادگی به پیش می روند و زمان را سپری می کنند(استیل و کید^۳، ۱۳۸۸؛ ۲۶). در این حالت افراد از لحاظ روانی و عاطفی از هم جدا شده اند و فقط از لحاظ فیزیکی در کنار هم زندگی می کنند. گیدنز (۲۰۰۹)، معتقد است دلایلی از جمله؛ اعتقاد به تقدس ازدواج و خانواده، مسائل و مشکلات مالی، مسائل و مشکلات عاطفی و همچنین وجود بچه و به خاطر حمایت از آنها باعث می شود تا تعدادی از زوجها با وجود جدایی عاطفی همچنان با همدیگر زندگی کنند و به شکل کامل از هم طلاق نگیرند.

---

¹.Pryor

² Giddens

³.Steel & Kyd

در طلاق عاطفی زندگی به روزهای عادی تبدیل می شود، زندگی مشترک زن و شوهر تمام نمی شود و زوجین همچنان زیر یک سقف به هم زندگی می کنند با این تفاوت که دیگر از اعتماد و احساس ناب و بکر اولیه با هم بودن خبری نیست. و این سردی روابط یا طلاق عاطفی می تواند اثرات و پیامدهای مخربی بر زوجین و اعضا خانواده و اطرافیان و در کل بر کل جامعه داشته باشد، که در این پژوهش قصد بررسی میزان طلاق عاطفی در جامعه مورد بررسی و همچنین پیامدهای آن در حوزه های اجتماعی و روانی را داریم.

فصل اول

کلیات تحقیق

بیان مسئله:

نهادهای اجتماعی وسیله پیوند زندگی اجتماعی هستند آنها ترتیبات اساسی زندگی را که انسانها در کنش متقابل با یکدیگر پیدا می کنند و از طریق آنها تداوم در طول نسلها به دست می آید فراهم می کنند (ساروخانی، ۱۳۸۴؛ ۱۱). خانواده و ازدواج از بنیادی ترین ارتباطات انسانی است و دارای کارکردهای پایه ای و بسیار مهم مانند تولید نسل، قاعده مند کردن روابط جنسی، جامعه پذیری، حمایت مالی و فیزیکی در زمان رشد کودکان است (بیلتون^۱، به نقل از محمدی و همکاران، ۲۰۱۱: ۸۹۴). هر چند نهاد خانواده در مقایسه با سایر نهادهای جامعه از نظر اندازه کوچکتر است، اما از نظر اعتبار و اهمیت و اثر بخشی عظیم ترین و پایدار ترین آنها است (ساروخانی، ۱۳۸۴: ۱۱). روابط مناسب در جامعه بر اساس روابط مناسب در خانواده شکل می گیرد و هر اندازه روابط درون خانواده مناسب تر باشد، خانواده و به تبع آن جامعه از ثبات و استحکام بیشتری برخوردار است (اعزازی، ۱۳۸۷: ۱۲). بنابراین از آنجا که خانواده مهمترین نهاد جامعه است و منشاء جامعه سالم، خانواده سالم است، وارد شدن هر آفت و زوالی به این نهاد و کارکردهای آن، از امور مهم و شایسته کنکاش می- باشد (باستانی و همکاران، ۱۳۹۰).

یکی از مهمترین آسیب های خانواده طلاق است (بخارایی، ۱۳۸۶: ۶۴، باستانی و همکاران، ۱۳۹۰). چون که طلاق به شکل رسمی ثبت می شود بنابراین همیشه آمارهای در مورد این رویداد مهم زندگی وجود دارد. اما آمارهای رسمی طلاق هیچ زمانی به شکل کامل نشان دهنده ناکامی زوجین در زندگی زناشویی نیستند، زیرا در کنار آن آمار بزرگتر به طلاق های عاطفی اختصاص دارد، یعنی به زندگی های خاموش که زن و مرد در کنار هم به سردی زندگی می کنند ولی تقاضای طلاق نمی کنند (بخارایی، ۱۳۸۶: ۶۴) آمارهای رسمی طلاق افرادی را که از لحاظ قانونی از هم طلاق نگرفته اند به حساب نمی آورد (گیدنز، ۲۰۰۹: ۳۵۰). در واقع باید گفت برخی از ازدواجها که با طلاق پایان نمی یابند، به ازدواج های تو خالی تبدیل می شوند که فاقد عشق، مصاحبت و

---

¹.Bylton

دوستی هستند و همسران فقط با جریان زندگی خانوادگی به پیش می روند و زمان را سپری می کنند(استیل و کید، ۱۳۸۸: ۲۶۰) در این حالت افراد از لحاظ روانی و عاطفی از هم جدا شده اند و فقط از لحاظ فیزیکی در کنار هم زندگی می کنند. گیدنز(۲۰۰۹) معتقد است دلایلی از جمله؛ اعتقاد به تقدس ازدواج و خانواده، مسائل و مشکلات مالی، مسائل و مشکلات عاطفی و همچنین وجود بچه و به خاطر حمایت از آن باعث می شود تا تعدادی از زوجها با وجود جدایی عاطفی همچنان با همدیگر زندگی کنند و به شکل کامل از هم طلاق نگیرند..

طلاق عاطفی یکی از مهمترین انواع طلاق، است، در طلاق عاطفی طرفین هیچ عشق و صمیمیتی نسبت به یکدیگر نداشته و از مجاورت با یکدیگر هیچگونه لذتی کسب نمی نمایند. علیرغم این عدم عشق و علاقه به زندگی با یکدیگر تن داده جدا نمی شوند(آزادی و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۰۳). از سویی دیگر طلاق عاطفی، رابطه ای را توصیف می کند که در آن همسران در محیطهای اجتماعی، خوب و صمیمی به نظر می رسند، ولی در خلوت قادر به تحمل یکدیگر نیستند(باستانی و همکاران، ۱۳۸۹: ۲).

کیفیت روابط درون خانواده نقش بسزایی در شکل گیری نگرشها و بازخوردهای اجتماعی اعضا خانواده دارد و پایه و اساس روابط درون خانواده بر محور رابطه زن و شوهر استوار است. تروگبین اشاره می کند که وضع خانواده های غیرگسسته به علت تیرگی روابط ممکن است در موقعیت هایی به بدی خانواده گسسته باشد (چلبی، ۱۳۸۵؛ ۲۹۹).

بنابراین وقتی که این روابط سالم ارتباطی به وسیله جدایی عاطفی زوجین از هم دچار نقصان می شود بنیان خانواده می تواند دچار تزلزل شود، و به تبع آن بنیانهای اخلاقی و اجتماعی کل نظام متزلزل شده و جامعه به سوی مشکلات گوناگون سوق داده می شود. تاثیر روابط خانوادگی سالم به حدی مهم است که بسیاری از پژوهش ها تایید کرده اند، بین مدت زمان خشنودی از ازدواج و سلامت روانی و فیزیکی و همچنین طول عمر افراد خانواده رابطه مثبتی وجود دارد(محمدی و همکاران، ۲۰۱۱: ۸۹۴). ماری لاولر(۲۰۰۰). نیز خاطر نشان می کند به ویژه زمانی که پای بچه ها در میان است طلاق عاطفی طول می کشد، کودکان در این زمان ممکن

است دچار خشم، غم، ترس و سردرگمی شوند و این روابط در بین فرزندان پدر و مادر خود باعث می‌شود حل و فصل مسائل عاطفی پیچیده تر شود. در واقع می‌توان گفت که طلاق عاطفی مهمترین عامل ازهمگسیختگی ساختار بنیادی ترین بخش جامعه یعنی خانواده است (آزادیوهمکاران، ۱۳۸۹: ۱۰۳).

از جمله تاثیرات عمیق طلاق عاطفی بر عملکرد خانواده در حوزه های روانشناختی، اجتماعی و اقتصادی بر مردان، زنان، فرزندان و اجتماع است. در بعد روانی، که یکی مواجهه زن با فشارها و مشکلات روحی مختلف از جمله بی انگیزگی، بی حوصله گی، افسردگی، احساس حقارت و خرد شدن شخصیت، از دست دادن اعتماد به نفس، احساس شکست زن، نداشتن احساس شادی سابق، ابتلای زنان به بیماری های جسمی با منشا عصبی، شکستگی زودرس، گوشه گیری و انزوا، نداشتن انگیزه برای ادامه زندگی. و دیگری مواجهه فرزندان با مشکلات روحی رفتاری مختلف از جمله اضطراب شدید، انزوا و گوشه گیری، پرخاشگری، افت تحصیلی، دوری عاطفی از پدر، فرار از خانه، احساس عدم امنیت (باستانی و همکاران، ۱۳۸۹).

آسیب پذیری زنان از پیامدهای اجتماعی طلاق، مشکلات عاطفی روانی زنان و نگرانی در مورد فرزندان و سرنوشت آنان در زنان بیشتر از مردان است (اخوان تفتی، ۱۳۸۲). و همچنین زنان مطلقه ایرانی در مقایسه با مردان مطلقه ایرانی در تمامی مراحل قبل از طلاق، هنگام طلاق و پس از طلاق پیامدهای بیشتری را متحمل می شوند (سیف، ۱۳۸۳). آثار و پیامدهای طلاق نشان دادند که نه تنها طلاق به طور کلی می تواند باعث صدمه به سرمایه انسانی و اقتصادی جامعه شود، بلکه در تحلیلی حساس به جنسیت، می تواند مانع نقش آفرینی زنان در فرایند توسعه و در نتیجه به حاشیه راندن و استثمار زنان گردد (کلانتری و همکاران، ۱۳۹۰). و علی رغم اینکه چالش های زندگی پس از طلاق هر دو جنس را متاثر می کند، اما در مجموع زنان به دلیل موانع جنسیتی با آسیب های بیشتری در زندگی پس از طلاق روبه رویند، آسیب پذیری زنان خصوصا در ابعاد اقتصادی، ارتباطی و اجتماعی منجر به تبعات بسیار منفی نه تنها برای آنها، بلکه برای خانواده، فرزندان و در مجموع کل جامعه خواهد شد (صادقی فسایی و ایثاری، ۱۳۹۱).

با توجه به مطالبی که گفته شد اختلالی که در ارتباط افراد خانواده بر اثر از بین رفتن عشق و عواطف مثبت در میان اعضای خانواده باعث می‌شود که کل نظام خانواده دچار اختلال شود و این نهاد بنیادی و مهم کارکردهای محوله خود را به درستی انجام نمی‌دهد. این اختلال در انجام کارکردهای خانواده به نوبه خود باعث ایجاد مشکلاتی می‌شود؛ از جمله تاثیرات منفی بر سلامت روانی و فیزیکی و اجتماعی اعضا و دچار شدن آنها به مشکلاتی از جمله افسردگی، بی‌حوصلگی، خرد شدن شخصیت، نبود احساس شادی و نشاط، گوشه‌گیری و انزوا، از بین رفتن اعتماد به نفس، احساس حقارت، روی آوردن فرزندان به اعتیاد و الکل، افت تحصیلی آنها، مشکلات در راه برقراری ارتباط درست با همسالان، ایجاد مشکل در کارکرد های جنسیتی خانواده و ایجاد نارضایتی جنسی در بین زوجین، روابط خارج از چهارچوب زناشویی، توجه یا رسیدگی بیشتر به فرزندان، تصمیم به طلاق، بی تفاوتی نسبت به رابطه همسری، طرح مشکلات با دیگران، گذران وقت بیشتر با دوستان و اقوام و خانواده خود، پر کاری یا اشتغال فوق العاده به کار، در نتیجه توجه بیشتر به کار و بدست آوردن موفقیت های کاری، رسیدن به سطح تحصیلات بالاتر، ایجاد مشکلات ارتباطی افراد خانواده با دیگران در محیط های اجتماعی مختلف به ویژه در کودکانی که در خانواده های طلاق عاطفی به سر می‌برند (باستانی و همکاران، ۱۳۹۰).

یکی از مهمترین کارکردهای نهاد خانواده در دوران مدرن که فشار های مختلفی بر افراد وارد می شوند و زندگی افراد به شدت بوروکراتیزه شده ایجاد پناهگاهی است که اعضای خانواده از این استرس ها و فشار های وارده در آن احساس امنیت می کنند است، در وضعیت طلاق عاطفی این کارکرد خانواده از دست می رود، حتی در این حالت خود خانواده به عامل مهمی که دارای تاثیرات منفی بر زندگی افراد تبدیل می شود. از این رو بررسی مسئله طلاق عاطفی و تاثیرات آن بر جنبه های مختلف زندگی اعضای خانواده از اهمیت و ضرورت خاصی برخوردار است که این تاثیرات یا پیامدها را می توانیم به حوزه های روانی، اجتماعی تقسیم کنیم، که محقق در اینجا قصد بررسی این حوزه ها را دارد؛ و با توجه به اینکه تا کنون علاوه بر توجه به مسئله طلاق، طلاق عاطفی کمتر مورد بررسی قرار گرفته و بخصوص توجه به تاثیرات آن بر خانواده و روابط خانوادگی باعث